

ТЕМА 11

Викладач освітньої
компоненти

Олена АНІСІМОВА

Тема:
*Методи організації
навчання дітей
дошкільного віку*

План лекції:

1. Багатофункціональність методів навчання.
2. Класифікація методів навчання за типом пізнавальної діяльності.
3. Класифікація методів за джерелами знань.
4. Спостереження – провідний метод у навчання дошкільників.
5. Словесні методи навчання. Правила побудови бесіди, її види.
6. Практичні методи навчання. Організація простих дослідів.

МЕТОД навчання – система послідовних способів взаємопов’язаної діяльності педагога і дітей, спрямована на досягнення визначених освітніх завдань.

ПРИЙОМ навчання – частина методу, підпорядкована завданню, яке ним виконується, конкретна дія вихователя чи дитини.

Методи навчання в своїй сукупності виступають як **багатофункціональна система**, що навчає, розвиває, виховує, спонукає до діяльності та контролює засвоєння матеріалу в процесі виконання певної діяльності.

Класифікація методів навчання:

- за типом пізнавальної діяльності
- за джерелами знань

ПОЯСНЮВАЛЬНО-ІЛЮСТРАТИВНИЙ (ІНФОРМАЦІЙНО-РЕЦЕПТИВНИЙ) МЕТОД	РЕПРОДУКТИВНИЙ МЕТОД	ЧАСТКОВО-ПОШУКОВИЙ (ЕВРИСТИЧНИЙ) МЕТОД
Його використання вихователем забезпечує сприймання, усвідомлення та запам'ятовування дітьми фактів і явищ. Цінність цього методу полягає в тому, що він сприяє засвоєнню і відтворенню значного обсягу знань.	Заснований на відтворенні знань, повторенні способів діяльності за завданням педагога. Із цією метою використовують неодноразове повторення виконання одного й того самого завдання, а також варіативних, схожих з раніше засвоєними зразками.	Суть його полягає в тому, що педагог доручає дітям завдання, які є окремими етапами розв'язання проблеми. Дошкільники повинні сприйняти завдання, осмислити його умови і самостійно знайти шляхи його вирішення.

ПРОБЛЕМНИЙ МЕТОД

Використовують його для активізації розумової діяльності дітей. Як відомо, інтерес до проблемних завдань у них виникає досить рано і розвивається протягом усього дошкільного віку. Для педагога, який вирішив використати цей метод, головне правильно сформулювати проблему, стимулювати самостійний пошук дітьми шляху її вирішення.

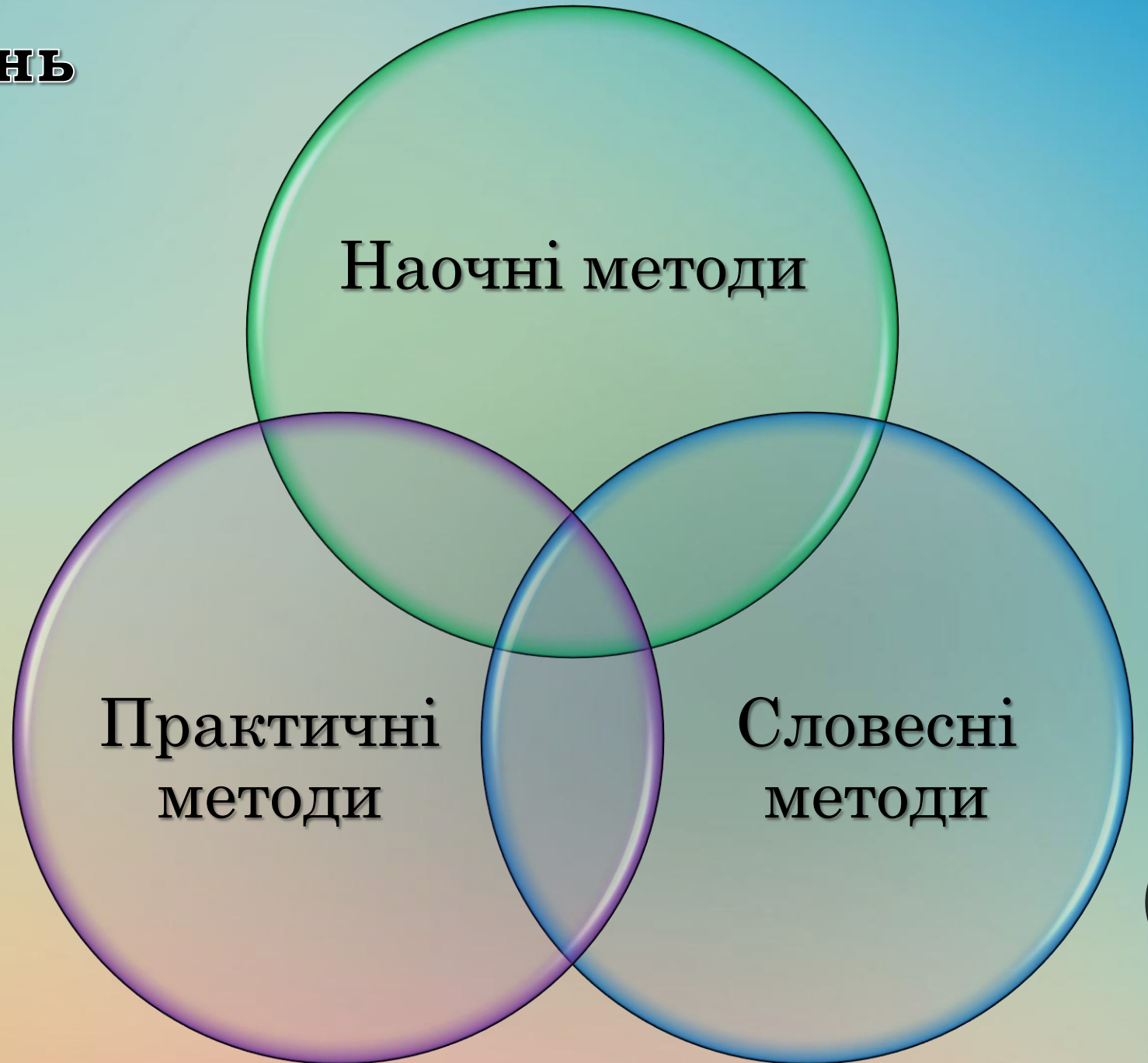
ДОСЛІДНИЦЬКИЙ МЕТОД

Він заснований на складанні педагогом і пропонуванні дітям проблемних завдань для пошуку рішення. Діти мають сприйняти вказану вихователем або самостійно побачити існуючу проблему, усвідомити її умови, спланувати етапи і засоби вирішення, проаналізувати успішність роботи на кожному етапі. Дослідницьке завдання вони розв'язують самостійно, а педагог лише коригує за необхідності їхні дії.

Класифікація методів за джерелами знань

**За джерелами знань
розрізняють:**

**Спостереження –
провідний метод у
навчання
дошкільників**

МЕТОД СПОСТЕРЕЖЕННЯ Є ПРОВІДНИМ У НАВЧАННІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

СУТТЮ СПОСТЕРЕЖЕННЯ є безпосереднє, цілеспрямоване, планомірне сприйняття дітьми процесів, явищ, об'єктів навколишнього світу за допомогою органів чуття, без втручання у їх буття.

Під час спостереження активно взаємодіють сприймання, мислення і мовлення, дошкільники виокремлюють у предметах і явищах основні, суттєві ознаки, встановлюють причинно-наслідкові зв'язки, залежності, засвоюють основні знання. Воно максимально відповідає особливостям пізнавальної діяльності дітей, сприяє розвитку їхніх пізнавальних здібностей (інтересу до навколишнього світу, допитливості, спостережливості), удосконалює сенсорні процеси (відчуття, сприймання).

СПОСТЕРЕЖЕННЯ

```
graph TD; A[СПОСТЕРЕЖЕННЯ] --> B[короткочасне  
(наприклад, за поведінкою тварини)]; A --> C[тривале  
(за будівництвом будинку, ростом рослини тощо)];
```

короткочасне
(наприклад, за поведінкою тварини)

тривале
(за будівництвом будинку, ростом рослини тощо)

У процесі навчання використовують такі види спостережень:

- ✓ розпізнавальні спостереження. Їх застосовують у всіх вікових групах для ознайомлення з новими об'єктами, уточнення та розширення уявлень дітей;
- ✓ спостереження за зміною і перетворенням об'єктів. Полягають у зіставленні стану об'єкта на конкретний час із попереднім його станом, виокремленні серед різноманітних ознак тієї, що свідчить про зміну;
- ✓ репродуктивні спостереження. Вони засновані на відтворенні образу об'єкта, формують уміння використовувати знання у вирішенні практичних і пізнавальних завдань.

Дошкільна педагогіка ставить такі вимоги до спостереження як методу навчання:

- 💡 умотивованість, чіткість формулювання мети спостереження, доцільність завдань, які ставить перед дітьми вихователь;
- 💡 врахування рівня розвитку дошкільнят, їхніх інтересів при виборі об'єкта спостереження, конкретність об'єкта;
- 💡 планомірність розгортання процесу спостереження;
- 💡 цілеспрямована активізація інтересу дітей з метою задіяння різних органів чуття;
- 💡 стимулювання самостійності, розумової активності дошкільників під час спостереження за об'єктами, використовуючи словесний супровід (проговорювання дітьми назв об'єктів, вказівки вихователя, його запитання);
- 💡 використання знань, вражень, набутих під час спостереження, у подальшій діяльності дошкільників (на заняттях, у грі тощо).

ДЕМОНСТРАЦІЯ

15

Метод полягає у показі дітям натуральних предметів або їх зображень (картин, таблиць, фотографій, відео, репродукцій тощо)

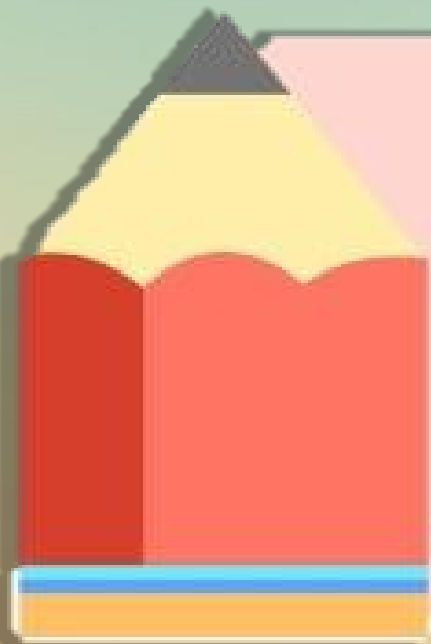
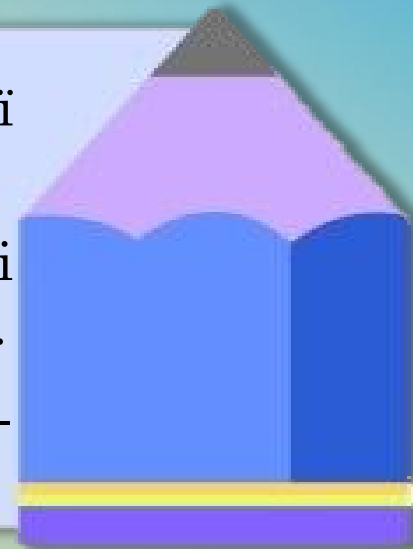
Словесні методи навчання

Важливо правильно побудувати бесіду, враховуючи її вид (**вступна, підсумкова**),

підібрати питання, які повинні бути простими і зрозумілими за змістом, короткими і чіткими за формою.

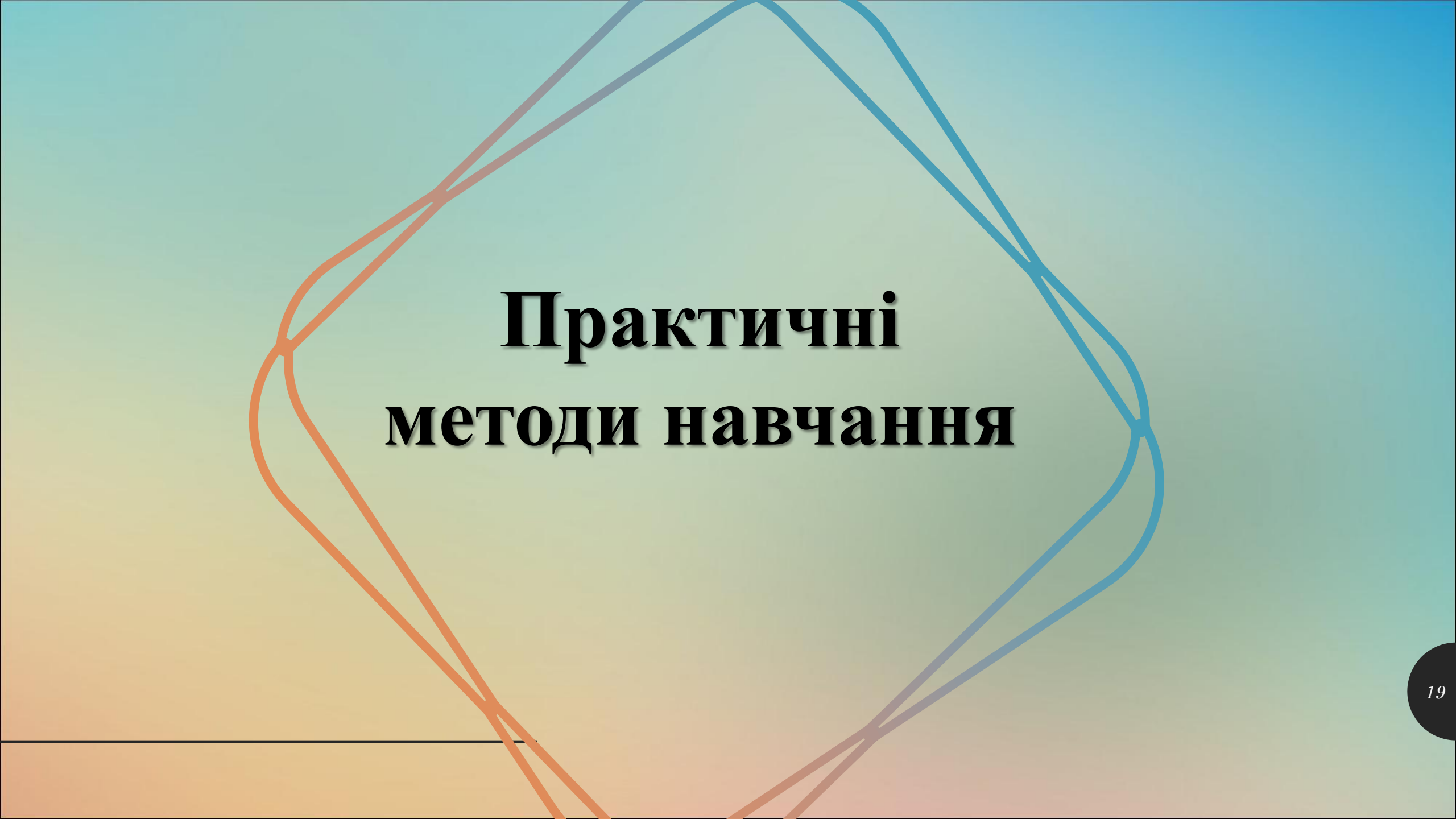
Вони можуть бути констатуючими, причинно-наслідковими, проблемними.

У роботі з дошкільниками використовують такі види бесіди:

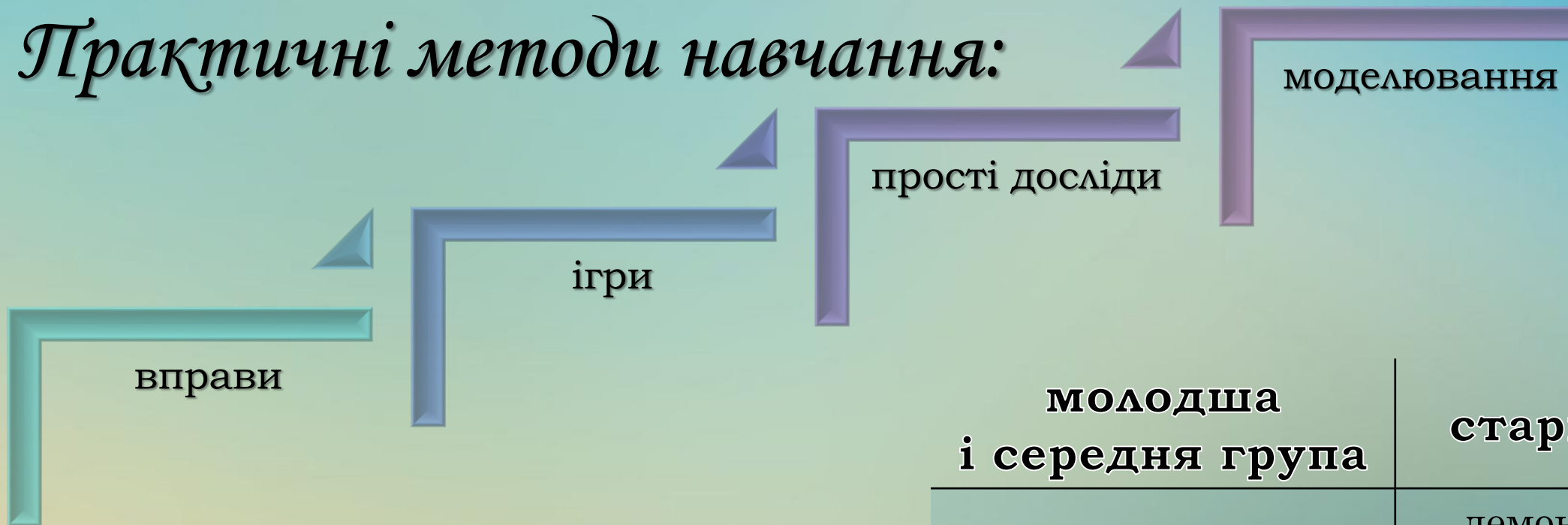
- **етична** (її метою є формування моральних уявлень дітей);
- **пізнавальна** (про події життя, працю дорослих, природу);
- **вступна** (використовують для підготовки дітей до певної діяльності);
- **підсумкова** (застосовують з метою уточнення, систематизації знань).

Цей метод використовують у роботі з дошкільниками, які вже мають певний запас знань, комунікативний досвід.

Практичні методи навчання

Практичні методи навчання:

💡 За допомогою практичних методів навчання педагог організовує різноманітну практичну діяльність дітей, що сприяє засвоєнню ними знань, умінь і навичок.

💡 Використання практичних методів змінюється з віком дітей, оволодінням ними відповідними вміннями.

молодша і середня група	старша група
вихователь здебільшого показує способи виконання завдання за зразком	демонстрація все більше поступається місцем самостійному виконанню роботи за заданими умовами

Прості дослід

- 💡 Полягають у перетворенні предмета, явища чи ситуації з метою виявлення прихованих якостей об'єктів, установлення зв'язків між ними та ін.
- 💡 Такі дії є пошуковими. Їх зміст залежить від навчально-пізнавальних завдань, які ставить вихователь, можливостей дитини діяти самостійно.
- 💡 Пошукові дії дошкільнят можуть бути спрямовані на виявлення властивостей предметів (важкий — легкий; плаває — тоне) та їх станів (перехід води у пару тощо).
- 💡 До такої діяльності, як правило, залучають старших дошкільників, а дітям молодшого і середнього дошкільного віку пропонують виконувати окремі пошукові дії.
- 💡 Поступово вони переходять від спроб певним способом досягти практичного результату до дій, спрямованих на пізнавальний результат, виявлення прихованих властивостей предметів та їх зв'язків.

ВИДИ ВПРАВ

- вправи, спрямовані на відтворення навчального матеріалу
 - вправи, спрямовані на використання засвоєних знань
 - творчі вправи
-

МОДЕЛЮВАННЯ

Основа моделювання – принцип заміщення, реальний предмет заміщується його зображенням або певним знаком.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ

Підготуйте приклади підготовки та проведення у різних вікових групах

(обрати молодшу, або середню, або старшу групу)

- спостереження,
- бесіди за змістом картини,
- простих дослідів

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Підготувати план проведення спостереження за об'єктом природи (за вибором).
2. Представити наочний матеріал для етичної бесіди для проведення з дітьми старшого дошкільного віку.